

Rättsenheten
Ingrid Boström

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen - en utvärdering (SOU 2018:14) (Fi2018/00930/RS)

Sammanfattning

IAF ställer sig i huvudsak positiv till de i betänkandet föreslagna lagändringarna.

8.1.2 Bidragsbrottslagens tillämpningsområde utvidgas

Utredningen föreslår i betänkandet att tillämpningsområdet för bidragsbrottslagen ska utvidgas och även omfatta ekonomiskt stöd som beslutats av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller kommuner som avser en viss enskild person men som inte utbetalas till den enskilde. IAF anser att den föreslagna utvidgningen är väl avvägd. Det finns enligt IAF inga vägande skäl för att behandla felaktiga utbetalningar av sådant ekonomiskt stöd annorlunda än felaktiga utbetalningar av bidrag och ersättningar som betalas ut direkt till enskilda personer. Särskilt inte med hänsyn till att stora belopp betalas ut i lönestöd till arbetsgivare för att anställa enskilda personer, och i bidrag eller ersättningar till vårdgivare eller anordnare av personlig assistent. Däremot ser IAF inget behov av att utvidga lagens tillämpningsområde till att omfatta samtliga statliga utbetalningar till företag eller organisationer.

8.1.8 Den som i väsentlig mån är oaktsam kan dömas för vårdslöst bidragsbrott

IAF välkomnar förslaget till ändring av bestämmelsen om vårdslöst bidragsbrott för att betona kravet på aktsamhet och lojalitet vid ansökningar från välfärdssystemen. IAF delar betänkandets bedömning att utgångspunkten måste vara att den enskilde förmånstagaren tar ansvar för att alla efterfrågade uppgifter lämnas och att de är korrekta. Om något är oklart, eller om den sökande inte förstår, bör det kunna krävas av den enskilde att denne kontaktar den aktuella myndigheten eller arbetslöshetskassan. Ett sådant synsätt harmoniserar med det som gäller inom arbetslöshetsförsäkringen bl.a. i fråga om ansökan om ersättning och sanktioner.

8.1.9 Risken för ekonomisk skada ska beaktas vid bedömningen av om en gärning enligt 4 § är mindre allvarlig

Av 4 § bidragsbrottslagen i dess nuvarande lydelse följer att om en gärning, med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter, är mindre allvarlig döms inte till ansvar. En omständighet som enligt förarbeten ska beaktas vid bedömningen är om det inom ramen för administrationen av förmånen finns ett kontrollsystem, som i efterhand fångar upp felaktiga utbetalningar med beslut om återkrav. Om ett sådant kontrollsystem finns ska gärningen anses vara mindre allvarlig.

IAF har inga invändningar mot att 4 § förtydligas på så sätt att vid bedömningen av om en gärning är mindre allvarlig ska *även hänsyn till risken för ekonomisk skada* beaktas.

IAF konstaterar dock att det inte är helt enkelt att avgöra vilka efterkontroller som avses vid bedömningen av om en gärning ska anses som mindre allvarlig och därför inte föranleda straffansvar.

IAF har vid genomläsning av den av utredningen genomförda praxisgenomgången noterat att i några fall har oaktsamma gärningar bedömts som mindre allvarliga med hänvisning till att arbetslöshetskassorna utfört regelmässiga efterkontroller. De efterkontroller som åsyftats är kontroller som arbetslöshetskassorna genomför med hjälp av senare inlämnade arbetsgivarintyg. Arbetslöshetskassorna brukar i och för sig regelmässigt kontrollera att den sökande har redovisat arbetad tid korrekt på sina s.k. kassakort om personen senare lämnar in arbetsgivarintyg till arbetslöshetskassan. Vid tidpunkten för den felaktiga utbetalningen är det dock i regel inte känt om den sökande kommer att vara fortsatt arbetslös och därför är tvungen att komma in med nya arbetsgivarintyg till arbetslöshetskassan för att kunna kvalificera sig för en ny ersättningsperiod. Om den sökande avbryter sin arbetslöshet strax efter den felaktiga utbetalningen och sen inte ansöker om arbetslöshetsersättning på nytt eller först många år senare sker ingen efterkontroll.

8.1.11 Det införs en särskild preskriptionsregel för bidragsbrott som är ringa och för vårdslöst bidragsbrott

Utredningen föreslår införandet av en särskild preskriptionsregel för bidragsbrott som är ringa och för vårdslöst bidragsbrott/vårdslöst bidragsbrott, som ska ersätta brottsbalkens preskriptionsregler. Detta skulle innebära en förlängning av preskriptionstiden till fem år. IAF delar utredningens bedömning att de aktuella bidragsbrotten kräver en längre preskriptionstid än nuvarande två år, med hänsyn till att utredningen av bidragsbrott involverar flera olika instanser. Det kan dessutom dröja innan exempelvis en arbetslöshetskassa får tillfälle att upptäcka en felaktig utbetalning, genom att jämföra tidigare redovisade uppgifter av en sökande med senare inkomna arbetsgivarintyg eller besked från Försäkringskassan.

8.3.4 Anmälaren ska inte utreda misstänkta brott

Utredningen poängterar att av såväl rättssäkerhets- som resursskäl är det angeläget att uppgiften att utreda brott är förbehållet de rättsvårdande

myndigheterna. Detta ankommer inte på de anmälade myndigheterna, kommunerna och arbetslöshetskassorna.

IAF vill dock påpeka om att inom arbetslöshetsförsäkringen finns vissa sanktionsbestämmelser¹ som innebär att en sökande kan uteslutas från sin arbetslöshetskassa eller fränkännas rätt till ersättning under viss tid. Det gäller om den sökande medvetet eller av grov oaktsamhet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller låtit bli att anmäla ändrade förhållande av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning. Arbetslöshetskassan utreder ofta frågan om den sökande ska uteslutas alternativt fränkännas rätt till ersättning samtidigt som kassan utreder frågan om återkrav. Förfarandet är skriftligt. Handläggningen av ärenden som rör uteslutningar eller fränkännande av rätt till ersättning torde innefatta utredningsåtgärder som har vissa beröringspunkter med att utreda bidragsbrott.

I detta ärende har generaldirektör Peter Ekborg beslutat. Verksjurist Ingrid Boström har varit föredragande. I den slutliga beredningen av ärendet har även enhetschef Lena Aronsson deltagit.

Peter Ekborg

Ingrid Boström

---

¹ 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och 46-46 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkringen